

BASIN AÇIKLAMASI

Ülkemiz kamuoyu ve bilim çevreleri tarafından yakından bilindiği üzere Sağlık Bakanlığı, Covid-19 pandemisinin başından itibaren Covid-19 hastaları ve/veya hastalığı ile ilgili bilimsel yayınlar için etik kurul başvurusundan önce Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nden izin alınması zorunluluğu getirmiştir. Konuyla ilgili uzmanlık dernekleri olarak her platformda bu zorunluluğun ülkemizden yapılacak bilimsel çalışmaların nitelik ve niceliğini olumsuz yönde etkileyeceğine dair endişelerimizi paylaşmamıza rağmen Sağlık Bakanlığı bu konuda bir geri adım atmamıştır. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde COVID-19 Bilimsel Araştırma Değerlendirme Komisyonu üyeleri ve işleyişi bugüne kadar açıklanmamıştır. Başvuruların değerlendirme kriterleri bilinmemektedir; paylaşılmamıştır. Bu konu ile ilgili olarak Sağlık Bakanlığının web sayfasında sınırlı bir açıklama yapılmıştır¹. Bu açıklamada izin verildiği söylenen çalışmaların büyük çoğunluğunun tek merkezli, araştırmacıların kendi kurumlarındaki sınırlı verileri sunan çalışmalar olduğunu araştırmacıların kendi bildirimlerinden öğrenmiş bulunuyoruz. Çok merkezli olarak planlanan başvuruların birçoğunun da gerekçe belirtilmeden reddedildiğini biliyoruz. Oysa çok merkezli çalışmalar özellikle hızlı bilgi birikiminin gerektiği pandemi gibi durumlarda çok değerlidir ve ne yazık ki Sağlık Bakanlığının bu tutumu nedeniyle ülkemiz, dünyada en çok Covid-19 olgusu görülen ilk 10 ülke arasında olmasına rağmen Covid-19 konusunda dünya literatürüne katkımız çok sınırlı olmuştur.

İki ayrı uluslararası dergide ülkemizdeki Covid-19 olguları ile ilgili çok merkezli iki çalışma yayımlanmıştır.^{2,3} Yayımlanan bu iki makale ile bazı araştırmacılara Sağlık Bakanlığının elindeki veri setlerine tam erişim olanağı verildiğini anlamış bulunmaktayız. Ülkemizden bilimsel çalışmaların yayımlanması hepimizin isteğidir. Ancak, bu konudaki çalışma izninin söz konusu hastaların tanı, tedavi ve bakımı ile uğraşan ve yayınlara konu olan hasta bilgilerini üreten uzmanlık dallarından araştırmacılara verilmeden, keyfi olarak bir kısım araştırmacılara verilmiş olması, sahada aylardır bu hastalıkla mücadele eden ve deneyimlerini, bilgilerini yayımlamalarına izin verilmemiş meslektaşlarımızda büyük bir hayal kırıklığı ve üzüntüye neden olmuştur.

Covid-19 Hastalığı ile ülkemizde ön saflarda mücadele eden hekimlerin uzmanlık dernekleri olarak aşağıdaki sorulara yanıt beklediğimizi tüm kamuoyuna bildiriyoruz:

1. Sağlık Bakanlığı sahada hastalıkla mücadele eden ve bilimsel olarak yetkin hekimlerin çalışmalarını dünyaya duyurmaları için verilmeyen çok merkezli bilimsel araştırma ve yayın iznini söz konusu makalelere konu çalışmalara hangi gerekçelerle vermiştir?
2. Bu iznin verilmesinde araştırmacıların Bakanlık içerisindeki pozisyonları ya da ilişkileri etkili olmuş mudur?
3. Verilere ulaşım ve kullanım biçimi de bir etik değerlendirme konusudur. Bu çalışmalar ile ilgili bir etik kurul onayı alınmış mıdır?
4. Bundan sonra her isteyen araştırmacıya Covid-19 hastalarına ait veriler verilecek midir? Örneğin konunun uzmanı bilimsel dernekler olarak biz talep ettiğimizde bu verileri alabilecek miyiz? Bu durumda "Bakanlık izni" süreci ortadan kaldırılacak mıdır?

Sonuç olarak,

Pandemi ortamında elde edilen deneyimlerin bilim dünyası ile paylaşılması bu süreçteki en önemli sorumluluğumuzdur. Biz, bugün çeşitli önlemleri alabiliyor ya da

tedavileri uygulayabiliyorsak, aşı takvimimizde bir risk gruplaması yapabiliyorsak bu başka ülkelerdeki bilim insanlarının bilimsel literatüre yaptıkları katkının sonucudur. O araştırmalarda üretilen bilgiyi kullanıyoruz.

Bu nedenle, araştırmaların önündeki her türlü engel kaldırılmalı, teşvik edilmelidir.

Daha da önemlisi yıllar içinde çok iyi yapılandırılmış bir mevzuata ve akademik bir teamüle dayanan etik kurul izin başvurusu öncesinde, gerekçesi ve işleyişi belli olmayan, bilimsel işleyiş süreçlerinde tanımlanmamış bir uygulama olan “Sağlık Bakanlığı izni” şartı hemen kaldırılmalıdır.

Bilimsel süreç dışındaki uygulamalardan kaçınılmalı ve Covid-19 üzerinden etik dışı akademik yükselme ve kariyer olanakları yaratılmamasına özen gösterilmelidir.

Kamuoyuna saygıyla arz ederiz.

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği

Türk Toraks Derneği

Türk Yoğun Bakım Derneği

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği

Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği

Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği

Türk Mikrobiyoloji Cemiyeti

TTB-UDEK

Kaynaklar:

1. Sağlık Bakanlığı. Bilimsel Araştırmaların Desteklenmesi Hakkında. https://bilimselarastirma.saglik.gov.tr/layouts/15/BilimselYayin_Membership/login.aspx?ReturnUrl=%2f%2flayouts%2f15%2fAuthenticate.aspx%3fSource%3d%252F&Source=%2F
2. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/jmv.26844>
3. [https://www.journalofinfection.com/article/S0163-4453\(20\)30636-8/fulltext](https://www.journalofinfection.com/article/S0163-4453(20)30636-8/fulltext)